

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria. v. post d[omi]nica[m] s[e]c[un]dam. xl.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Feria v. post Reminiscere.

dem habebit apostolus qz apls fuit: sed si opus apostolat^o bn̄ impleuit. Cōuersatio ergo melior desideranda est: nō digni^oz gradus. Deinde dicit dñs. Quicumqz voluerit inter vs̄s maior fieri dignitate/ sit vester seruus. i. omnium nouissim^o ex bu militate. Chrysostomus. Quicumqz desiderauerit primatū in terris: confusione inueniet in celis. Idem. Nullus sapiens vult vitro se subycere seruituti z p̄culo tali vt derationē pro ecclesia: nisi forte quia nō timet iudiciū: abutēs principatu ecclesiastico seculariter. Et quia in moralibz magis mouent facta q̄ p̄ba. iō vt dicit Hiero. dñs proposuit exēplū sui dicens. Sicut fili^o hominis nō venit ministrari. zc. Berni. Bonus minister q̄ carnē suam in cibū: z sanguinē in potū: animā ministrat in preciaz. Exēplū igitur vere humilitatis in ipso christo capite accipite: qui fuit humilis in ortu suo: humilis in vita: hūilis in morte. Chrysostomus. Tu quidē si hūiliatus fueris: pro teipso facis: n̄p̄ autē p̄ te. Quātūcūqz hūiliatus fueris nō poteris tm̄ descendere sicut dñator tuus.

Tertius articulus. Audistis. zc. Cauete q̄ a supbia q̄ hoies diabolo sociat. Nō pot̄ hō cū supbia ascendere hierosolimā: Dñs ei de pe. di. j. Dis q̄ nō diligit. Britudo solūmō mēbris ch̄ri parat: eis vicz q̄ sūt ei amici. Dic̄ autē lex. Qui cum inimicis meis ē amicus me^o non est. ff. de affinitate. l. liberi. Pone casum. Ordinat rex iulianus: inuitans fideles z amicos: venit vn^o gerens insignia principis aduersarij: q̄ iō turpiter electus est. zc. Expone z applica: qm̄ supbia est insigniū diaboli. Ideo greg. Euidētissimū signū reproborū supbia. Et eōuerso: saluandorū hūilitas.

Feria v. post dñicā scbam. xl.

Ecce ascensionis luxa. Hiero. xvij. Nō diffidat^o do mino: si veram penitentiā egeritis: Hierosolimā ascēdetis: quoniam vn̄cūqz dat luxa viam suā. zc. Ut autē studeamus vi

as n̄as facere bonas: tria sūt p̄siderāda. Primo q̄ miserāda sit diuine pietatis abundantia: cū dñs dicitur. Daledictus zc. z receptus sit siue fecerit a dño cor ei^o. erit eizc. Aug. Magna hominis miseria sine illo esse: si ne q̄ nō potest bene eē. Secūdo q̄ sit desideranda diuine bonitatis cōfidentia siue p̄sentia. Cū dñs. Bndict^o vir q̄ cōfidit in dño. Tertio q̄ sit formidanda diuine maiestatis assistentia: cū dñs. Prāuū ē cor hois zc. Ego dñs scrutans.

Ecce zc. Primus articulus. An homo semp debeat p̄teri. Dñs. nō. ij. de p̄nia doleat z de dolore gaudeat q̄ nō semp dolendū. Contra. Aug. de p̄nia vbi dolor finit desit: p̄nia: si p̄nia finit. nihil relinquit de venia. Rūdet boni. in. iij. di. xvj. Sicut dñs. Hugo. Cū deus absoluit hoīem a culpa ligat eū vinculo p̄petue detestatiōis peccati: tenet eū semp malū quod fecit detestari: qz talis tērio est p̄cepti affirmatiui qd̄ semp obligat: nō ad semp. Nō sp̄ tenet p̄teri: nō ad sp̄. p̄ loco z tēpore cū cogitat peccā sua. hec boni. Pro sūo. Stultissimus est qui potius eligit in hac breuissima vita gaudere: vñ postmodum oportet dolere: q̄ in hac breui dolere z p̄teriri: vñ postmodū gaudiū habeat sempiternū. Vñ i libello de p̄ceptu mūdi. Qd̄ breuiter durat q̄s prudens q̄rere curat. Ega trāsibūt z gaudia vana peribūt. Et paritunt fructū tristē per seclā luctū. Nam vt dñs. Sen. ad lu. Ip̄e voluptates in tormēta vertūtū. Eligam^o poti^o amaritudinē z dolore in hac vita q̄ in alia. Sed q̄ritur de amaritudine cōtritiōis. An zc. Dic̄ rñ. vt sup̄. Et q̄cludit q̄ valde cauendū est ne q̄s in recordatiōe peccatorū iam cōfessoz delectetur: qz sic iā delabēt in illa nō eadē numero s̄ sp̄. Aug. Nullū scelus deo tā abominabile fit q̄ p̄terita peccata vn̄cūqz nostrū dimissa reminiscendo gaudere. Aud. o peccatores luxuriosi: subres: gulosi. zc. Sed vñ hoc certe qz nolūt seip̄os exercere in p̄sideratiōibz p̄dictis in sermonibz p̄cedentibz: que tamē sunt q̄ canalina quibus adducitur aqua cōpunctiōis in ciuitate anie. Que quātem canalina semp satagit diabolus obturare. Si gura. Judith. vij. Diruptis carnalibz

que aq̄ in ciuitate bethulie descendebat: statim filij israel parati fuerunt se tradere in manus olofernis. Sp̄ialiter: Bethulia est anima: ubi merita et virtutes sūt in ruro q̄ diu fluit ibi aqua cōpunctois: sed ubi clausis canalib⁹. i. cōsideratio e glorie celestis: et pene infernalis: cito cadit. Bre. Cogitavi dies antiquos: quib⁹ male viui et. et annos eternos in mente habui: sed q̄ lris sit pena gehenne et status celestis glorie et pene infernalis. Sequitur et exercitatus bar. sed resistendo peto: et scopebam sp̄m meū: sed scoba cōpunctois.

Secundus articulus. In euāgelio qd̄ scribitur. Jo. v. Notate sūt tres cōsideratio es.

Prima est: cōsideratio veritatis infor̄ matine.

Secunda est: cōfirmatio auctoritatis cōfirmatiue.

Tertia est: cōsideratio necessitatis iudicative.

Prima igit. rē. cū dicit dñs. Nō possuz a meipso facere q̄c̄q̄: sicut audio iudico. rē. q̄ nō q̄ro voluntatē meā: sicut voluntatē eius qui misit me patris. Aug⁹. in finone p̄tra arria. Sicut audio: iudico si ex hūana subiectioe q̄ filius hoīs est. Sicut in illa incōmutabile simpliciq̄ natura: q̄ sic est filius: ut tñ ei de p̄re sit in qua natura nō est aliud videre aliud audire et aliud eē. Notate si quis dicit. Nō possum a meipso facere q̄c̄q̄: qd̄ habem⁹ dicere nos q̄ vanitas et nihil sum⁹. Gal. vj. Qui se existimat aliquid eē cū nihil sit: n̄pe se seducit. Aug⁹. sup illo ydo. Nō q̄ro voluntatē meā: et hoīes facere voluntatē q̄rūt. Heu q̄ pauci sunt de dei voluntate curantes: suas inordinatas cōcupiscencias sequētes: cū tamē dicat dñs Mat. vj. Non omnis q̄ dicit mihi dñe dñe intrabit in re. ce. sicut qui facit voluntatē patris mei. rē. **S**ecunda est cōsideratio auctoritatis confirmatiue. Ostendit enim dñs auctoritatem. sed ex multiplici testimonio. Primo ex testimonio bti Joānis Unde dicit dñs. Si ego testimonium perhibeo de meipso: testimonium meū nō e velum: sed verū dicit. Aug⁹. q̄ntum ad illoruz suspicionem: quis esset in se: deo dicit Ali⁹

est. i. Joannes. qui testimonium perhibet de me et scio rē. Sequitur Vos misistis ad ioāne et testimonium perhibuit veritati. Ego autem ab homine testimonium nō accepti. sed hec dico ut vos salu sitis. Chrysostr. Eum dicit. Ego quidem deus existens: non indigebā huiusmodi testimonio habendo. **Q**uero vos ei magis attenditis p̄ter hoc vobis quero testimonium illius qui dicit: Sed hec dico ut salu sitis. **Q**uarta scit dñs et dicit. ut salu sim⁹. j. Tim. j. Christus venit in hunc mundū pec. salu uos facere. de quoz p̄mus ego sum. Sequitur. Ille scilicet Jo. erat lucerna ardens et lucens. vos autem ad horam voluistis et altare in luce eius Alchimus. Ardens si de et deuotione: lucens verbo et actione. Chryso. Hoc autē quod dicit. Voluistis ad horam exultare iluce eius facilitatem credendi ostendit et q̄ cito ab illo resiliuistis. Secūdo ex testimonio diuine operationis. cū dicit. Ego habeo testimonium in io. **O**pera que ego facio testimonium perhibent de me quia pater misit me. Alchimus. **Q**ui enim cecus illuminat: aures: ora: muros: soluit: demonia fugat: mortuos suscitatur opera hec testimonium perhibent de ch̄zo: Sequitur. Et qui misit me testimonium perhibet de me: sed p̄ vocem in baptismo et in transfiguratione: nec p̄ vocem eius audistis: nec p̄ spiritū vidistis et verbū eius nō habetis in vobis quia quē misit ille: huiusmodi nō creditis Alchimus. **V**ocem eius sp̄ialem nō audierant: quoniam eum amare et p̄ceptis eius obedire nolebant. Tertio ex testimonio sacre scripture testimonium de christo perhibentis: nō dicit. scrutamini scripturas. **Q**uero vos putatis in ipsis v. e. habere et ille sunt qui testimonium perhibent de me quia scriptura v. e. determinat tempus aduentus eius. Genes penul. Non auferetur sceptrum de iuda. rē. Et daniel ix. Determinat enim natiuitatis eius locum. Michas. v. Et tu bethleē terra es frata rē. Hodum etiam nascendi. Esa. vij. Ecce virgo concipiet pariet. rē. et modum conuersandi. scilicet in paupertate. Zacharie nono. Ecce rex tuus venit. rē. Et ipse pauper. Hodum moriēdi. Esa. liij. Sicut ovis ad occisionem ducet. rē. Et

Feria. v. post Reminis.

videt q̄ om̄ia ch̄i mysteria inueniuntur
in vete. te. exp̄ssa Act. x. Hinc oēs p̄be te
stimon̄iū p̄hibēt r̄. **T**ertia est p̄sidera
tio necessitatis inductiue. s. ad credendū
ip̄s ch̄i: cū dicit: Et non vultis venire ad
me vt vitā habeatis. q. di. Nisi venatis:
vitā nō habebitis. Beda. Venire p̄ cre
dere. Sequit̄: Ego veni in noīe patris mei
r̄. Accepistis me: si alius venerit in nomi
ne suo illum accipietis. Alchui⁹. acti di.
Veni vt glorificet nomē patris mei. An
tich̄is autē venit vt q̄rat gl̄iam suā. **Q**
ergo iudei noluerūt recipere ch̄m: pena h̄
peccati cōgrue vt recipiāt antich̄m: vt q̄
noluerūt credere veritati: credāt menda
cio. Consequēter autē tangit causam infi
delitatis eorū di. Quō vos potestis cre
dere qui gl̄oriz ab inuicē accipitis: r̄ glo
riam que a solo deo est nō q̄ritis: Alchui
nus. Magnū igit̄ vitiū sacrātia et huma
ne laudis ambitio. Ideo eī iudei nō po
tuerūt credere: quia sup̄b̄ mens eorū lau
dari desiderat: et se sup̄ alios efferre. Se
quit̄: Nolite putare q̄ ego ac. Num vos. r̄
vsq̄ in finē. Est autē grauior accusatio
malos ch̄ianos vicz leḡ mosayce et leḡ
euāgelice. Ideo bene dicit̄ Jacob. ij. Sic
loquim̄ in r̄sic facite quasi s̄m legez liber
tatis incipiētes iudicari. Sed quale re
medium: studeatis penitere et conteri vt
possitis tales accusatiōes euadere et mi
sericordiā inuenire. **E**xemplū notabile
refert̄ Cesari⁹ de canonico in Anglia qui
cum p̄ sanguineus esset episcopi. puellam
iudēā ad amorē suū inclinauit: quam cum
multū sollicitaret: illa respōdit: Pater me
us tam sollicitus me custodit: vt nec ego
a te nec tu ad me venire possim⁹ nisi in
Parasceue. Tūc enim iudei dicunt labo
rare fluxu sanguinis: adō minus possunt a
lijs inrendere. Ille ergo ch̄ustiane religi
onis oblitus ad virginē venit: sed pater
puelle ante lucem cōtra limen ad lectum
filie venit: vidensq̄ iuuenē exp̄puit et tre
muit: vtrūq̄ occidere cogitās: cognoscēs
tamē q̄ cognatus esset episcopi: manū ri
more cohibuit vicēs: Quid hic facis ma
le ch̄ustiane: Ubi est fides tua: Tradit⁹
es diuino iudicio in manus meas: etsi nō
timerē dominū episcopi: occiderē te. Ille

timens et veniam petens: confusus erit.
Illa ergo die cum esset episcopus officū
celebraturus et iuuenis ip̄e epistolam le
cturus: timet cum tā immunda conscientia
ad sacrum mysterium accedere: et tamen
p̄pter notam: timuit cōmittere vicem: r̄ tā
turpe peccatū tanq̄ recent̄ cōmissum per
confessione aperire: erubuit: victus ergo
erubescens sacris indutus vestib⁹ cū co
ram episcopo staret: p̄cfatus iudeus iu
deorum multitudīne stipatus cū magno
strepitu ecclesiam intrauit volens episcop
o querimoniā facere de cognato. Quez
iuuenis videns timere cepit: intelligens
ad quid veniret: et sic in corde suo di. Do
mine deus libera me in hac hora et pro
mitto tibi q̄ de cetero nō offendam et de
hoc satisfaciam et confitebor. Tunc p̄issi
mus dominus vt peccatorē contritū vi
dit: confusione quam timuit in caput iu
deorum reuertit: mirāteq̄ episcopo quid
quererent iudei illa die: inuit vt starent.
Illi ergo amplius sue p̄sentie se ingerenti
bus: stari vt ora ad accusationē clerici ape
ruerunt priuati sunt vocibus suis et om̄
mutuerunt. Videns ergo episcopus ora
biantia et nulla verba personātia putans
q̄ aduenissent vt diuinis mysterijs illude
rent: cum indignatione omnes de ecclesia
expelli p̄cepit. Clericus ergo in se exp̄rus
diuinaz clementiā statim expleto officio:
episcopo cōfessus est peccatū: suscepit pe
nitentiam. Episcopus autē misericordiā
admirans: ait: et cognato p̄suasit puellaz
p̄ baptismū renouatā legitie ducere. Cle
ricus autē nō indignatus dei beneficio ordi
nem n̄m intrauit et eius instinctu silicet
puella. Ecce vides q̄ntum bonū operata
sit contritio: lapsū erexit: iudeos elingues
fecit: puellam infidelem ad fidem prouoc
xit. Hec Cesarius. Vere ergo di. Psal.
Lor contritum et humiliatū deus nō des
piciēs.

Tertius articulus. Audistis r̄. **N**ec
cessarium est itaq̄ et securū in ch̄i
stū credere: alas saluari non possumus.
Sed dicitis: vtiq̄ credimus. Notate s̄m
iuristas. Plus est facto consentire q̄ ver
bo. glo. in ca. i. causis de elec. ar. ff. siq̄s in
ius vocat⁹ nō ierit. l. Cū siq̄s. Qd̄ ar̄ di. cō

sentire. sicut intelligendum est de his quod est diffen-
tire. Nam si docueris aliquem quomodo possit
evadere si audierit diceret ille: credo quod
dicitur quod illi proderit si nihil executioni detur.

feria vij. post. ij. dominicam. xl.

Ecce ascen-

te. Presto su. Bern. xxxvij
Sic dicitur quod dicitur vult
ascendere hierosolimam. Ex tota autem epistola
notande sunt tres principales consideraciones
ad hunc inductivae: ut primo sit uniusquodque dei fa-
cere voluntate. **P**rima est consideratio ve-
nerande puidencie que sic demonstravit futura
p somnia: et pccm fratru ioseph i sua ordi-
nave utilitate qz p h q viderunt ioseph
postea tpe famis salvati sunt. Sap. xiiij.
Tu autem p oia gubernas puidencia. **S**e-
cunda est consideratio approbade innocencie. ut
in ioseph q in obedientia patris de fratribus
erat sollicitus. ps. Custodi innocentiam et vi-
de equitatem. q. i. z. h. pa. Et nota quod de p
mittit aliquem innocentem a malis odio habe-
ri. **T**ertia est consideratio detestande inui-
die. s. fratribus ioseph q voluerunt eum occide-
re et eum vendiderunt: in quo figurata est
chivenditio. **E**thysio. fera venenosa est in-
vidiam: nequitia omni excusatio et priuata: omni
causa et mater malorum.

Ecce te.

Primus arti. An plus oporteat con-
triti de vno peccato quam de alio: **R**esponsum: non: quia
contritio de levis culpa est in instanti sicut in instanti
non potest esse vno modo magis et minus in inten-
sus. **C**ontra. Greg. Acerbius se dicit punire
quod grauius est. **R**udz Bon. i. iij. dis. xvj. Est
dupliciter loquor de contritione. **U**no modo putat
est de leui culpa in instanti iustificationis:
et sic non potest actualiter habere ordinem aut diffe-
rentiam respectu specialium peccatorum quia in instan-
ti sit est in omni peccato: hinc tamen habitualiter. **Q**ui
dolor ille habitualiter disponit aliquod
plus: tamen minus. quia habilitat ad detestanda
dum malum in quantum malum. **A**lio modo in quantum est
de leui culpa pene: et sic hinc maior est intensio
et minor est etiam secundum actum. **H**ec Bon. **P**ro
fundamento. **P**lerumque vbi est maior graui-
or: et tenacior: necessaria est memoria amarior
et violentior. **S**al. in alexand. Asperior: sa-

nat grauiores portio morbos. **U**n Arist.
Asperior sanat grauiores: Si viciolus de
beat fieri pccosus oportet seipsum a notis
abstrahere vbi ergo fuit delectatio maior.
debet esse contritio amarior. **C**um ergo
quirit. **A**n plus. **D**icitur vltim. **E**x quo
concludit quod quanto quis grauius et magis peccat
uit tanto amari dicitur dolere supra illud **D**eut
xxx. **P**ro mensura delicti erit et plagarum mo-
dus. **U**n abundantia gemitus et lachryma-
rum: abundantiam peccatorum diluit. **N**otate quomodo
do terra diu sterit sine pluuia: vermes ibi
venenosi multiplicant scorpiones serpen-
tes et dracones qui aerem inficiunt: sicut ad-
ueniente pluuia moriuntur: et purificat aer.
Spiritualiter cum anima diu stat sine lachrymis
conpunctio crescit in ea scorpiones luxu-
rie: serpentes auaricie: dracones superbie et
cetera vicia quibus inficit anima et morbida
tur: non necessaria est lachrymarum inundatio
ad purgandum eam. **F**igura. **B**ern. vij.
Terra infecta. **A**n te. **S**piritualiter terra in-
fecta est anima peccatrix que nimis deum offendit
sicut adueniente lachrymarum diluuiis purgat et
ira dei pacificat. **E**t ponit arcum federis. i.
signum misericordie: chordam. s. ex parte nostri et lignum ex
parte celi ut virtus nos non feriat. **E**thysio.
sup. **D**ateb. **S**ic post vehementes imbres
aer purus efficit sic post lachrymas pluri-
ma serenitas mentis sequitur atque tranquillitas.

Secundus articulus. In euangelio quod
scribit. **M**att. xxi. **N**otanda sunt tria
quod consideratio est punctionis inductiva et ad
ascendendum est hierosolimam dispositiva.
Primo inestimabilis clementie benignitas.
Secundo inexcusabilis malicie pueritas.
Tertio inexcusabilis iusticie seueritas.
Primo igitur te. cum dicitur homo quidam plantauit
vinea te. vsqz ibi profectus est **H**iero. **P**la-
tauit dominus vineam. de qua **E**sa. v. ca. loquitur. **V**it-
nea domini sabbaoth domus israel est secundum **E**thys.
Locauit eam agricolis qui constituti sunt sa-
cerdotes et leuite qui debent extirpare vici-
cia tanquam spinas et inserere virtutes tanquam
bona semina. **H**ystice vinea est ecclesia
quam plantauit christus sanguine suo et loca-
uit prelati et curati. **S**piritualiter etiam vinea
potest dici anima a deo creata et homini
locata ut mediante corpore fructum faciat
bonorum operum. **S**epe circumdedit eam id est
angelorum custodiam. secundum **H**ieronymum vel